
PROBLEMS AND SOLUTIONS IN WORKING WITH THE POPULATION IN THE BANKING SYSTEM OF UZBEKISTAN

Nizametdinov Ali Akramovich¹

Ibodullayev Matlab Doniyor ugli²

Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan

KEYWORDS

bank, loans, inflation, market
economy, inflation targeting,
market price

ABSTRACT

In the article, the author explained the problems of working with the population in the banking system of Uzbekistan, the situations in banks and their internal rules, the procedure for working with the population. He revealed the shortcomings in the delivery of information about the growth and decline of inflation. The role of inflation in the impact of bank loans on the economy. Insights are given about the current reforms in Uzbekistan.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.7406543

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

---

¹ Assistant, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan, UZB

² Student, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA AHOLI BILAN ISHLASHDAGI MUAMMOLARI VA YECHIMLAR

KALIT SO'ZLAR:

bank, kreditlar, infilyatsiya, bozor iqtisodiyoti, infilyatsion targetlash, bozordagi narx

ANNOTATSIYA

Maqolada muallif O'zbekistondagi bank tizimida axoli bilan ishlashdagi muamolari yoritilgan, banklardagi vaziyatlar va ulardagi ichki tartib qoidalar, aholi bilan ishlash tartibi. Infilyatsiyani o'sib va kamayib borishi xaqidagi ma'lumotlarni yetkazishda nuqsonlarni ochiq lab bergan. Bankdagi kreditlarni iqtisodiyotga tasirida infilyatsiyani o'rni. Hozirgi kundagi O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar xaqida tushunchalar berilgan.

Maqolada ekspertlarning raqamli bank va fintex kompaniyalari kirishiga yanada ko'proq imkoniyat yaratish, hamda banklarda xizmat ko'rsatish shoxobchalarini kengaytirish kerakligini ochiq lab bergan.

Shuningdek, muammoning yechimi sifatida bank xizmatlari ko'rsatishning muqobil usullarini joriy etish bilan iste'molchilarga qulaylik yaratish va bank xizmati tranzaksiya vaqti, narxni kamaytirish hamda mijozlar uchun firibgarlik xavfini kamaytirish takliflari berilgan.

Mutaxassislarining fikriga ko'ra, raqamli bank va fintex kompaniyalari sonini oshirish, onlayn banking xizmatlarini takomillashtirish yo'llari bilan moliyaviy xizmatlar sohasini yanada rivojlantirishga erishish mumkin.

Natijada qo'shimcha ish o'rinlarini yaratish, bandlikni oshirish, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish bilan birga kambag'allikni qisqartirish imkoniyati yaratiladi.

Avvalroq Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi O'zbekistonning 31 ta tijorat banki uchun "Bank faollik indeksi"ni yangilagan edi.

Indeksga ko'ra, 17 ta yirik banklar uchun tuzilgan reytingda "Kapital bank" yuqori o'rinni egalladi. O'zbekistondagi 14 ta kichik banklar orasida "Universalbank" ikkinchi chorakda eng faol bo'ldi. O'zbekiston Respublikasi prezidenti «Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo'yicha qo'shimcha choratadbirlar to'g'risida»gi qarorni imzoladi.

Hujjatda qayd etilishicha, amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida bank tizimida xizmatlar ko'rsatishning bozor mexanizmlari joriy etilmoqda, ularning turlari kengaymoqda, tadbirkorlar va aholi uchun moliyaviy ochiq lab bergan oshib bormoqda.

Aholi uchun valyuta ayirboshlash amaliyotlarini amalga oshirishni yengillashtiruvchi yangi bank xizmatlari joriy etildi, yakka tartibdagi tadbirkorlar tomonidan chet el valyutasini sotib olish uchun imkoniyatlar yaratildi. Shu bilan birga, bank xizmatlari iste'molchilarining huquq va qonuniy manfaatlariga, ayniqsa, hududlarda rioya etish hamda moliyaviy ochiq lab bergan kengaytirish, shuningdek, xizmat ko'rsatish madaniyati va bank tizimiga bo'lgan ishonchni yanada oshirishda bir qator muammo va kamchiliklar

kuzatilmoqda. Xususan: birinchidan, kreditlarni ajratish bo'yicha qaror qabul qilishda vakolatlar haddan tashqari markazlashganligi bosh banklar va ularning filiallari o'rtasidagi javobgarlikning aniq chegaralanishiga to'sqinlik qilmoqda; ikkinchidan, kredit buyurtmalarini ko'rib chiqishning murakkab mexanizmlari

kreditlarni tezkor olish imkoniyatlarini chegaralamoqda; uchinchidan, tijorat banklari tomonidan mikroqarzarlar ajratilishi imkoniyatining mavjud emasligi mikroqarzlarni olish darajasini oshirishni ta'minlamayapti, mikrokredit tashkilotlar va lombardlarning xizmatlar kbo'yicha yuqori foiz stavkalari aksariyat holatlarda iste'molchilarning moliyaviy holati yomonlashishiga olib kelmoqda; to'rtinchidan, chakana bank xizmatlari bozorining past darajada rivojlanganligi va mijozlar bilan hamkorlik munosabatlarini yo'lga qo'yishning zamonaviy yondashuvlari mavjud emasligi ortiqcha byurokratiya va sansalorlik uchun zamin yaratmoqda; beshinchidan, bank kartalari asosida naqd pulsiz hisob-kitoblarni amalga oshirish bo'yicha davlat protsessing tashkilotining mavjud emasligi chakana to'lov tizimlarining xavfsizlik, uzluksizlik va ishonchlilik darajasiga ta'sir ko'rsatmoqda va aholining keng qatlamlari uchun ochiq innovatsion loyihalarni amalga oshirishda zamonaviy texnologik yechimlarni ilgari surishga to'sqinlik qilmoqda; oltinchidan, kreditlarni (mikroqarzlarni) ko'rib chiqish va ajratish uchun xizmat haqlari va boshqa to'lovlarning undirilishi qarzning real qiymati oshishiga olib kelmoqda;

yettinchidan, shartnomalarga xizmatlar uchun tariflar, ajratilgan kreditlar va qabul qilingan depozitlar bo'yicha foiz stavkalarni bir tomonlama o'zgartirishni nazarda tutuvchi shartlarni kiritish, shuningdek, bir xizmatni qo'shimcha xizmatdan foydalanish sharti bilan ko'rsatish bank xizmatlari iste'molchilarining huquqlarini buzmoqda;

sakkizinchidan, bank to'lov kartalaridan chet el valyutasini yechish bo'yicha cheklovlarning mavjudligi va bankomatlar sonining yetarli emasligi valyuta ayirboshlash amaliyotlarini amalga oshirishda xizmat ko'rsatishni talab darajasida ta'minlamayapti.

Kredit, bo'sh turgan pul mablag'larini ssuda fondi shaklida to'plash va ularni pulga muhtoj bo'lib turgan yuridik va jismoniy shaxslarga ishlab chiqarish va boshqa ehtiyojlari uchun ma'lum muddatga, foiz to'lovlari bilan qaytarish shartida qarzga berish munosabatlarini ifodalaydi.

O'zbekistonda yillik inflyatsiya darajasi keskin pastladi. Bu nimani anglatadi?

Avval xabar qilganimizdek, 2021-yil yakuniga ko'ra O'zbekistonda inflyatsiya darajasi 9,98 foizni tashkil etdi.

Birinchidan, bu ko'rsatkich 2017-yildan beri ilk bor o'n foizdan pastladi (2020-yilda 11,1 foizni tashkil qilgan, 2019-yilda 15,2 foiz edi, 2018-yilda 14,3 foiz, 2017-yilda 14,4 foiz).

Ikkinchidan, 2021-yil Markaziy bank mamlakatdagi inflyatsiya darajasini nazorat qila boshlaganidan keyingi birinchi yil bo'ldi. Regulyator o'z maqsadiga erishdi va inflyatsiyani 10 foizlik darajada ushlab turishning uddasidan chiqdi.

Inflyatsiyaning hayotga ta'siri

Inflyatsiya mamlakat taraqqiyotining eng muhim ko'rsatkichlaridan biridir — u qancha past bo'lsa, shuncha yaxshi. Masalan, Shveysariya kabi rivojlangan mamlakatlarda yillik inflyatsiya darajasi 1,5 foizdan oshmaydi, Venesuela kabi inqirozga botgan davlatlarda esa 500 foizdan oshib ketgan. O'zbekiston 2021-yil boshidan inflyatsion targetlash tizimiga o'tdi. Bu tizimda Markaziy bank inflyatsiya bo'yicha maqsad (target) qo'yadi va unga erishish uchun barcha imkoniyatlar ishga solinadi. 2021-yil uchun mo'ljallangan maqsad o'n foiz bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib, bu ko'rsatkichni besh foizga yetkazish rejalashtirilgan. Ma'lumot uchun, besh foizli inflyatsiya bu Kanada va Buyuk Britaniya kabi davlatlar darajasiga teng ko'rsatkichdir. Targetlash doirasida narx barqarorligi moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi, chunki mamlakatdagi ahvol hamma uchun oydinlashadi va oldindan aytish mumkin bo'ladi.

Masalan, investorlar, tadbirkorlar va boshqalar qaror qabul qilishga izchilroq yondashadi. Bu, o'z navbatida, butun moliya tizimining barqarorlashuviga olib keladi hamda Markaziy bank ishtiroki darajasini pasaytiradi. Dunyodagi ahvol va milliy valyutaning o'rni

O'zbekistonda inflyatsiya darajasi rekord darajada tushib ketgan bir vaqtda dunyoning ko'plab mamlakatlarida bu, aksincha, keskin tezlashib ketdi. Masalan,

Qo'shma Shtatlarda u 40 yil oldin, Rossiyada esa besh yil oldin rekord darajaga yetgan. Buning bir qancha sabablari bor. Birinchisi, albatta, koronavirus — pandemiya ortidan deyarli barcha mamlakatlar pul-kredit siyosatini yumshatdi.

Yana bir boshqa sabablaridan biri — milliy valyutaning qadrsizlanishi. Masalan, turk lirasi bu yil deyarli 50 foizga qadrsizlandi va shu sabab inflyatsiya 20 foizdan oshdi. Bu vaziyatda o'zbek so'mi mustahkam turibdi — dastlabki o'n oyda valyuta atigi ikki foizga qadrsizlandi. Markaziy bank rahbari Mamarizo

Nurmatovning ta'kidlashicha, valyuta tushumi eksport hisobiga 35 foiz oshishi, shuningdek, banklar va eksportchilar tomonidan valyuta ayirboshlash hajmining ortishi natijasida nisbatan barqaror kursga erishishning uddasidan chiqilgan.

Iqtisodiyotda davlat ishtirokining yuqori ulushi, xomashyo eksportiga kuchli bog'liqlik va tarkibiy nomutanosiblik kabi hodisalar, ayniqsa, islohotlar davrida mahsulot va xizmatlar narxining o'sishini sezilarli darajada tezlashtirib yuborishi mumkin.

Inflyatsion targetlash shu narsaga yo'l qo'ymaslikka qaratilgan. Inflyatsiya darajasining pastligi narx-navo barqarorligini bildiradi, bu esa, o'z navbatida, aholining turmush darajasiga ham, uning mehnat faoliyatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu omillar oxir-oqibat aholining milliy valyutaga bo'lgan ishonchini oshirishi, iqtisodiyotdagi dollarlashuv darajasini pasaytirishi, ichki va tashqi investitsiya hajmining oshishiga olib kelishi ko'zda tutilgan.

Xulosa: Hozirgi kunda turli banklar iqtisodiyotidagi bozor mexanizmlarini hisobga olgan holda turli imtiyozlarga asoslanib kreditlar ajratmoqda. Bularni hammasi hozirgi bozor iqtisodiyotiga asoslangan holda va inflyatsiya darajasini hisobga olgan holda kredit ajratmoqda. Hozirgi inflyatsiya 12% -11% tashil qilgani hisobiga kreditlar ajratmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Akramovich N. A. THE PRIORITY OF USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL EDUCATION SYSTEM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 10. – C. 185-191.
2. G'aybullayev Sarvar O. et al. O 'ZBEKISTONDA ISTE'MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO 'NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 119-125.
3. Nizametdinov A., Ahmedova H. Elektron ta 'lim metodologiyasi rivojlantirishning usullari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 29-31.
4. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMINING AGRAR SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR QO'LLASH USTUVORLIGI. INTERNATIONAL CONFERENCES, 1 (6), 58–60. – 2022.
5. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMIDA AGRAR SOHANING USTUVORLIGI UNDA INNOVATSIYALARNING QULLANISHI. INTERNATIONAL CONFERENCES, 1 (6), 96–98. – 2022.
6. Akramovich N. A. et al. RAQAMLI IQTISODIYOTNI O'ZBEKISTONDAGI O'RNI //Conferencea. – 2022. – C. 67-69.
7. Nizametdinov Ali Akramovich. (2022). SUN'IY INTELEKTNI KADRLAR SIYOSATINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 251–253. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/171>
8. Nizametdinov A. et al. THE IMPORTANCE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 251-254.
9. Nodira T., Maxfirat T. FORMATION AND DEVELOPMENT OF PRONUNCIATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN SCHOOL STUDENTS //INTERNATIONAL CONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 1.
10. Nodira T., Maxfirat T. MODERN METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE PRONUNCIATION TO PRIMARY SCHOOL PUPILS IS BASED ON THE JAPANESE EXPERIENCE //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – C. 205-208.
11. Muxtarov, B., & Murotjonova, M. (2022). O'zbekiston respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarining rivojlanishi. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 581–584. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5340>
12. Muxtarov, B. (2022). Ozbekiston respublikasida axoli daromadlarini osish dinamikasi . Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish

Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 579–581. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5339>

13. To‘ychiyeva N. AGRAR SOHADA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 53-56.

14. To‘ychiyeva N. AGRAR TARMOQDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY ASOSLARI //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 3-6.

15. Nodira T., Maxfirat T. FOREIGN LANGUAGE PRONUNCIATION IN GRADES 1-4» //РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ. – С. 1133.

16. Sirojiddin S., Nodira T., Dinora S. CHARACTERISTICS OF PRICE AND FORMATION //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 265-270.

17. Sirojiddin S., Azizbek A. TRANSITION TO THE MARKET ECONOMY AND ITS CHARACTERISTICS IN UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 255-258.